

PAPER DETAILS

TITLE: BATTALGAZI VE GELENEKSEL EVLERİNİN ANALİZİ

AUTHORS: Mine BARAN,Fatma Demet AYKAL,Meltem KOCAMAN

PAGES: 1302-1316

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/510819>

BATTALGAZİ VE GELENEKSEL EVLERİNİN ANALİZİ

BATTALGAZİ AND THE ANALYSIS OF BATTALGAZİ TRADITIONAL HOUSES

Mine BARAN¹ - F.Demet AYKAL² - Meltem KOCAMAN³

Öz

Bazı yerleşimler, doğa, tarih ve kültürel özellikleri ile özgün bir doku oluşturur. Battalgazi, bu çeşitlenmeleri ile yerel özelliğini koruyan, Malatya iline bağlı bir yerleşimdir. İçinde Battal Gazi gibi kahramanların yaşadığı ve üzerine ünlü destanların yazıldığı, buna rağmen mütevazılığını koruyan bir örnektir.

Tarih boyunca farklı medeniyetlere, yaşam kültürlerine ev sahipliği yapan bu coğrafyada yaşayan her ulus bu topraklara kendi kültürlerini yansıtan mimari eserler bırakmıştır. Bu eserlerden kale, cami, kervansaray v.b gibi yapılar ayakta durmayı başaramışlardır. Konut gibi uzun ömürlü olmayan yapılar ise yapım tekniklerini nesilden nesillere aktararak kimi zaman farklılaşarak günümüze kadar gelebilmişlerdir. Anadolu'nun sahip olduğu kültür harmanı ile dünden miras alınan bu yapım tekniklerinin yarınlara aktarılması gerekmektedir.

Araştırmada, tarih ve tarım kenti olan Malatya ilinin ilk yerleşim yerlerinden olan Battalgazi ilçesi, geleneksel konut yapısı, bulunduğu yerleşim özellikleri bağlamında incelenmiş ve özgün dokusunu çok kaybetmeyen Toptaş ve Karahan Mahallelerinde yer alan konutlar içinde 10 ev üzerinde örneklem yapılmıştır. Yapılan analizler ile Battalgazi bölgesi tarihi geleneksel konutlarını oluşturan koşullar ve karakteristik özellikler tespit edilip aynı zamanda yaşam tarzlarının bu evlerin oluşumuna yansımaları araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler; Geleneksel Türk Evi, Battalgazi, Yapım Teknikleri, Çevresel Etkenler, Battalgazi Evleri

Abstract

Some settlements create a unique texture with the nature, history and cultural characteristics. Battalgazi is a settlement based on the province of Malatya, which preserves its local characteristics. Therefore of heroes like Battalgazi lived and famous epics written on, the city is an example that still maintains modesty.

Malatya has been home to different civilizations and cultures throughout history. These differences can be seen in the surrounding settlements very clearly. Battalgazi is the oldest settlement of Malatya, a gateway to the east and west, an important settlement center and an apricot's paradise.

Battalgazi, one of the first settlements of Malatya, which is a historical and agricultural city, has been evaluated in the context of its traditional housing structure and its settlement characteristics and samples were taken on 10 houses in Toptaş and Karahan Neighborhoods. The conditions and characteristic features of the historical traditional houses of Battalgazi region were determined with the analyses and at the same time there flection of their life styles to the formation of these houses was investigated.

Keywords; Traditional Turkish House, Battalgazi, Construction Techniques, Environmental Factors, Battalgazi Houses

¹ Doç.Dr., Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, mbaran40@gmail.com

²Doç.Dr., Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, demetaykal@gmail.com

³ Dicle Üniversitesi, meltemmkocaman@gmail.com

1. BATTALGAZİ'YE AİT YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

Malatya kenti ilk olarak Hititler tarafından Meldia(meyve bahçesi) ismiyle Aslantepe Höyüğünde kurulmuştur. Kent merkezi MS.2 yy. da Romalılar tarafından Eski Malatya'ya(Battalgazi'ye) taşınmıştır. İçinden Battal Gazi gibi kahramanlar barındıran, üzerlerine destanların yazıldığı Eski Malatya, aynı zamanda İpek Yolu üzerinde bulunduğu ticari öneme de sahip bir merkezdir(URL-1). 1988 yılına kadar "Eski Malatya" ismi ile anılan bu yerleşim, 1840 yılına kadar eski Türk İslam eserlerinin ilk örneklerini barındırmıştır(URL-2). Bu bölgede, Kale, han, hamam, zaviye, medrese, tekke, imaret, cami, mescit, namazgâh alanı ve türbe gibi çok sayıda dini ve sivil yapı inşa edilmişse de çoğu günümüze ulaşamamıştır. Yerleşim alanı içinde, geleneksel evler, bozulma ve yıkılma sürecine girmiş olmakla beraber, ayakta kalmaya direnen yapılar da bulunmaktadır. Bu doku, fiziksel bir ürün olmaktan öte, kültür, tarih ve yaşanmışlıkları temsil etmektedir.

Eski Malatya(Battalgazi),1938 yılına kadar şehir merkezliği yapmıştır. Çevrede cami, han, hamam, türbe, namazgâh kalıntıları, yıkılmış anıtlar vardır. Bunların çoğu İslam uygarlığı yapıtlarıdır. Çevresindeki sur kalıntıları ise Danişmentliler tarafından yaptırılmıştır. XVII.yy da sur içinde 300 kadar ev, cami ve mescitler, yiyecek ambar, cephanelik bulunmaktaydı(Tuğlacı, 1985).

Deniz seviyesinden yüksekliği 900 metre olan bölgenin iklimi; yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve kar yağışlıdır. GAP projesi kapsamında yapılan baraj göllerinden önce kış ayları yerde kar uzun süre kalırken günümüzde hava daha ılımandır. Yıllık sıcaklık ortalaması 13.5 derece civarında olup en sıcak günler Haziran-Temmuz aylarında 27-30 derece olmaktadır(URL-3).

Şekil 1.Battalgazi(Eski Malatya) Tarihi Evlerin Yoğunlaştığı Alanlar(Google Earth)

2.GELENEKSEL BATTALGAZİ EVLERİ'NİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Battalgazi de günümüze kalabilmiş tarihi geleneksel ev örnekleri kentlere yapılan göçler ve bakımsızlıktan dolayı azalmaya başlamıştır. Günümüze bunların yaklaşık 50 tanesi ulaşabilmiştir Geleneksel ve nitelikli konut örnekleri daha çok Tarihi Kervansaray, Kale Surları, Toptaş Cami, Karahan Cami ve Ak Minareli Cami etrafında görülmektedir(Şekil 1). Bölgede bulunan bu tarihi yapıtların asırlar önce inşa edilmiş olması camilerin evlere göre değil evlerin camilere göre konumlandığı varsayımını güçlendirmektedir. Geleneksel Battalgazi Evleri genellikle iki katlıdır. Konak tipi yapıların cephesinde, çatı üzerinden taşan, üç tarafı açık veya kapalı eyvanlar (köşk oda) görülmektedir(Aytaç, 2015). Bu bölgede yaşayan halkın çoğunluğunun tarım ve hayvancılıkla uğraşarak olmasından kaynaklı, evlerin

bahçesinde hayvanlar için "ağıl", sebze ve meyve kurutmak için "dam" bulunmaktadır. Zemin katta genellikle temel ihtiyaçlara hizmet veren "hızna"(kiler), "mutfak", "kış damı" denilen odalar yer alır.

Evler sokağa cephelidir ve sokaktan bahçeye genellikle çift kanatlı kapılardan girilmektedir(Şekil 2). Bazı evlerde sokaktan eve açılan ikinci bir kapı daha bulunabilmektedir. Çift kanatlı kapı doğrudan bahçeye açılırken bazı evlerde sokaktan bahçeye "aralık"(aralık) denilen kısımdan geçilir.

Şekil 2. Geleneksel Battalgazi Evi Örneği- Poyraz Bey Konağı

Battalgazi'de ki evlerin çatılarının genellikle kırma çatılı olduğu görülmektedir. Özellikle orta halli ailelerin evlerinde, çatının sadece örtme amaçlı olduğu, ısı yalıtımına cevap vermediği görülmektedir. Yapılan araştırmada evlerin ilk inşa edildiği dönemde sadece damları bulunduğu belirtilir(Aytaç, 2015). Bölgeye yapılan barajların, yağışın artmasına yol açması sebebiyle damların üzerine geçici çatı örtüleri yapıldığı ortaya çıkmaktadır.

2.1. Plan Elemanları

Çalışma alanında incelenen evlerin plan elemanlarının genel olarak benzer olduğu, yapı içerisinde konumlarının ise daha çok kullanıcı ihtiyaçlarına göre değiştiği görülmüştür.

2.1.1. Oda

Evin en küçük bağımsız bölümü olan odaların her biri bir ev gibidir. Oda içerisinde yüklük, dolap, seki, sedir, taka ve ocak bulunabilmektedir.

Yüklükler dolapların duvar içine gömülmüş şeklindedir. İçerisinde genellikle akşam olduğunda odaya serilen yataklar bulunur. Bunun yanında, yüklükler gibi duvara gömülü fakat daha ufak olan dolaplar ve dolapların kapaksız şekli olan takalar da yer alır. Takalar genellikle oda içerisinde bulunan ocakların yanında yapılmıştır.

Evin alt katlarında "Kış Damı" adı verilen kışın ısınma probleminden dolayı aileyi bir araya getiren odalar bulunmaktadır. Zemin katta bulunan bu kış damları küçük pencerelere sahiptir. Ayrıca içerisinde ocakta bulunabilmektedir.

Battalgazi evlerinde büyük ölçekli evlerde görülen diğer odalara göre daha geniş ve işlevli olan "başodalar" yer alır. Misafir ağırlama ve yatma bölümü olan bu odalarda işlevler bölücü ahşap duvarlarla ayrılmıştır(Şekil 3).

Şekil 3. Battalgazi Evleri Oda Mimari Elemanları

Bazı başodalarda ise yatma bölümü seki ile ayrılmakta ve sekiye paralel bir perde ile mahremiyet sağlanmaktadır(Şekil 3). Bunların dışında kalabalık toplantılar için odalar, haremlik ve selamlık olarak ayrılabilir şekilde tasarlanmıştır.

2.1.2. Sofa

Sofa, odalar arası ilişkilerin sağlandığı ortak bir alandır. Evler nasıl bir sokağa veya caddeye açılıyorsa, ev içindeki her bir oda da sofaya açılır. Bölgedeki evlerde günlük yaşamının bir bölümünün geçtiği toplama mekanı ve aynı zamanda odalar arası geçişi sağlayan sofa, sirkülasyon alanı olarak da değerlendirilmektedir(Durgun, 2006). Battalgazi Evlerinde genellikle iç sofanın bir tarafı da "hayata" ve/veya sokağa açılmaktadır. Sokak ile hayat arasında bağlantı kuran bu sofalar, sokağa açık ya da kapalı çıkmalar ile açılmaktadır.

2.1.3. Hayat

Hayat, çatının altında yapıya, kapalı bölümle mimari açıdan bütünleşmiş bir öğedir ve bu öğenin temel kalitesi yarı açık mekân olmaktan kaynaklanır(Kuban, 2016). Serin ve havadar bir mekan olması nedeniyle yazın, günlük yaşamın büyük bir kısmı bu bölümde geçmektedir. Ahşap dikmeler ile desteklenen hayat, ahşap korkuluklar ile sınırlandırılıp, mekân özelliği kazanmıştır(Şekil4).

Şekil 4. Hayat-Aralık-Bahçe İlişkisi(7 No'lu Ev)

2.1.4. Eyvan

Eyvanın en önemli, görevi, hayatın ara yer olabilmesini güçlendirmesidir. Özellikle dört odalı tiplerde hayatın bahçe ve sokağa bağlantısı eyvanla gerçekleşebilmektedir. Burada arada olma görevi tamamen eyvana kalmaktadır(Yürekli, 2007). Battalgazi evlerinde bu bölüm, bahçe ile doğrudan ilişkilidir. Halk arasında avluya da eyvan denilmektedir. Özellikle hayvancılıkla uğraşan evlerde eyvan, ev ile ağıl arasında tampon bölge özelliği gösterir.

2.1.5. Aralık

Yapının zemin katında bulunmaktadır ve genellikle ana geçiş buradan gerçekleştirilir. Sokaktan çift kanatlı bir kapı ile geçilmektedir ve bahçe ile doğrudan ilişkilidir. Genellikle ağıl depo, bahçe ve ev bağlantısı buradan sağlanmaktadır. Mekanın bir at arabası geçebilecek genişlikte olduğu görülmektedir. Çalışma alanında ki evlerin pek çoğunda bahçe-sokak bağlantısının aralık ile sağlandığı gözlemlenmektedir Bu mekân alt kat sofası olarak da değerlendirilir. Zemin kattaki odalar bu mekan etrafında sıralanmaktadır. Çoğunlukla üst kata çıkan merdivenler burada yer alır(Durgun, 2006)(Şekil5).

Aralık yarı açık olması ile ısı yalıtımı özelliği göstermektedir. Bölümler arası geçişin yapıldığı bu bölüm; kış aylarında dışarıda ki havaya göre daha sıcak, yaz aylarında ise daha serin bir mekan sağlamaktadır(Şekil 6).

Şekil 5. Aralık Örneği(10 No'lu Ev)

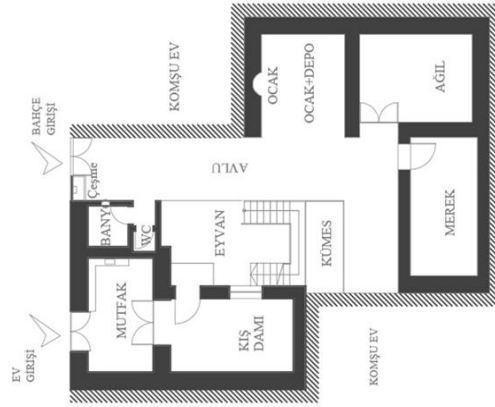

Şekil 6. Aralık-Sokak İlişkisi

2.1.6. Mutfak

Battalgazi Evleri'nde mutfak genellikle zemin katta bulunur. Fakat büyük ölçekli evlerde birinci katta da ikinci bir mutfak olabilmektedir. İçerisinde ocak ve takalar⁴ yer almaktadır. Özellikle hayvancılık ile uğraşanlarda ocak, bazen evden ve mutfaktan bağımsız olarak dışarıda bulunabilir. Kış odası ya da bahçe ile doğrudan ilişkili olduğu da görülmektedir(Şekil 7).

⁴ Ocağın yanında yer alan duvara gömülü raflar

Şekil 7. Ev-Ocak İlişkisi(1 No'lu Ev)

Genellikle mutfakların yanında "hızna" adı verilen "kiler" bulunmaktadır. Genellikle zemin katta yer alan bu mekan, evin kışlık erzaklarının saklandığı, penceresiz ya da küçük mazgal penceresi bulunan bir alandır(Durgun, 2006).Mutfakta yemek pişirildiğinden içeride nem olabilmektedir. Bu sebeple hızna ile mutfak doğrudan bağlantılı olmamaktadır. Bazı hıznaların içerisinde zahirelik⁵ düzenlenmiştir.

2.1.7. Bahçe ve Dam

Genellikle hayvancılık ve tarım ile uğraşılan Battalgazi'de evler de bu doğrultuda şekillenmiştir. Yapılan incelemelerde Battalgazi'de geleneksel tarzdaki evlerin pek çoğunun bahçeli olduğu görülmektedir. Bu bahçelerin içinde ağıl, çırmar⁶,ocak, tandır ve çeşme yer alabilmektedir(Şekil 8). Hayvancılığın yaygın olduğu Battalgazi'de evlerin birçoğunda ağıl ve merék⁷ bulunur. Bunlar, genellikle evin bahçesinde yapılırken, bazı evlerde zemin katta yapının bir parçası olabilmektedir. Genellikle pencereleri küçük ve depo ile doğrudan bağlantısı bulunan ağıllar, üst katın ısınmasına da yardımcı olmaktadır.

Şekil 8.Tandır ve Ocak Örneği(Karahan Cami Çevresi Evlerinden)

Damlar, sıkıştırılmış kille örtülü olup, kışın loğ⁸ ile sıkıştırılmaktadır. Loğlama işlemi toprağı sıkıştırarak içeriye yağmur sularının sızmasını önlemek için yapılmaktadır(Akkoyunlu, 1989). Tarım alanında gelişmiş olan Battalgazi'de bahçeler kent

⁵Buğday ambarı

⁶Ekili alan

⁷Samanlık

⁸Taş merdanelerle

merkezinden uzakta ve bir arada bulunmaktadır. Yazın burada elde edilen ürünler, ailenin kışlık ihtiyacını karşılayacak miktarda işlenip konserve yapılmakta ya da kurutulmaktadır. Damlar, evlerin üst örtü elemanı olmasının yanı sıra özellikle tarım ile uğraşan hanelerin mahsullerini kurutmak için kullandıkları bölümdür. Hijyen açısından kurutma işleminin yapılacağı yerin, yerden yüksekte olması gerekmektedir. Günümüzde evlerin damları çatı ile örtülmesine karşın bahçede dam görevi görececek ek bölümler bulunur. Bazı plan tiplerinde damlar ile hayat arasında bir geçiş olduğu görülür(Şekil 9).

Pek çok evin su gereksinimi kendisine ait çeşme ya da artezyen ile karşılanmaktadır(Şekil 10). Çeşme hem kişisel ihtiyaçlar hem de çırmarda ki ürünü yetiştirmek için kullanılmaktadır. Günümüzde alt yapı yenilemeleriyle su getirilmiş olması, bölge halkını çeşme kullanım geleneğinden vazgeçirememiştir.

Şekil 9. Hayat-Dam-Bağlantısı(7 No'lu Ev)

Şekil 10. Çeşme Örneği (10 No'lu Ev)

İnanç ve kültür etkisiyle oluşan mahremiyet kavramı evlerin şekillenmesinde etkin rol oynamaktadır. Bu doğrultuda evlerin zemin katları dışa kapalı ve bahçe duvarlarının yoldan görülmeyecek yükseklikte olduğu(2-3m) görülmektedir. Cumbaların yol cephesinde olması ve hayatın bahçeye bakıyor olması, cumbaların mahremiyeti korumak amacıyla tasarlandığı varsayımını güçlendirmektedir. Mahremiyet kavramı, aynı zamanda haremlik-selamlık odaları ile odaların kurgulanmasında kendisini göstermektedir.

2.2. Mimari Elemanlar

Battalgazi evlerinde mimari elemanlarının yapım amacı, boyutları, kullanılan malzemeler, genel olarak iklim, sosyal yaşam ve ekonomik durumdan etkilenmiştir.

2.2.1. Kapılar

Dış kapılar, eve gelen misafirleri ilk karşılayan elemanlardır. Bu sebeple desenleri, kapı tokmakları ve renkleri ile farklılıklar göstermektedir(Şekil 11). Battalgazi evlerinde dış kapılar genellikle çift kanatlı olmaktadır. Bunlar eşit iki kanat olabilirken biri diğer kanadın yarısı ölçüde olduğu örneklerde görülmektedir. İncelenen örneklerde kapı yükseklikleri ~220 ve ~250 cm olurken, genişlikleri ~130 ve ~200 cm arasında değişmektedir. Bahçesinde ağıl bulunan evlerde, kapıların yaklaşık olarak iki metre olduğu ölçümler sonucu tespit edilmiştir. Battalgazi Evlerinde kapılar genellikle ahşap doğrama olup, yazlık olarak kullanılan evlerin kapılarının demir doğrama olarak değiştirildiği belirlenmiştir.

Şekil 11.Çalışma Alanı Kapı Örnekleri

Tek kanatlı kapılar, genelde evin kapalı bölümlerinde kullanılır. Kapılarda tokmak, şakşak, anahtar gireceği, kabara, frenk(kilit), zırzı(sürgü) yapım ve süsleme elemanlarıdır(Bingöl, 2011).

2.2.2. Pencereleler

Pencereler evin bölümüne ve içindeki yaşantıya göre farklı boyutlarda tasarlanmıştır. Ferah bir mekân ihtiyacı duyulduğundan odalarda geniş açıklıklı ya da birden fazla pencere bulunmaktadır. Sofalar ise konumuna göre pencereye sahip olabilmekte ya da odalardan sofaya açılan pencereler ile dolaylı ışık alabilmektedir. Genellikle mutfak ve ağıl pencereleri küçük olup depoların pencereleri bulunmamaktadır.

Şekil 12. Çalışma Alanı Pencere Örnekleri

Battalgazi Evleri'nde genellikle ahşap doğramalı, dikdörtgen ve kavisli pencereler bulunmaktadır(Şekil 12).

2.2.3. Merdivenler

Zemin kat ile birinci katı birleştiren merdivenler, konum itibari ile önemli bir yere sahiptir. Merdivenler genellikle ahşap doğramalıdır. İncelenen evlerde ki merdivenlerin rıhtları kapalı ve ~18 cm olduğu görülmektedir(Şekil 13).

Şekil 13.Çalışma Alanı Merdiven Örnekleri

2.3. Malzeme ve Taşıyıcı Sistem

1310

Geleneksel BattalgaziEvleri'nde genellikle taş, ahşap ve kerpiç yapı malzemeleri kullanılmıştır. Evlerin duvarları zemin kat, temelden sonra yaklaşık 120 cm taş duvar ve taş duvarın üstü kerpiç ya da hımış duvar örgüsü ile örülmüştür(Şekil:14).

Şekil 14: 4 No'lu Ev

Kışların sert geçtiği Doğu Anadolu'da özellikle kerpiç ve taş malzemenin hâkimiyeti görülmektedir. Kerpicin bu bölgeler için vazgeçilmez bir malzeme olması; yörede ahşap, taş gibi malzemelerin az ve pahalı oluşundandır. Bunun yanında kerpicin çok kullanılmasının sebebi; asırlardır kullanılan bir malzeme ve teknik olması, halk tarafından çok iyi bilinmesi ve teknik bir desteğe ihtiyaç duyulmadan, yapıların bizzat halk tarafından yapılabilmesidir(TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Beykent Şubesi, 2006).

Evlerin duvarlarında 80cm. eninde ‘anaç’ ve 40cm.eninde “kuzu” adı verilen, toprak ile samanın karıştırılarak hazırlandığı kerpiç duvarlar yer yer ahşap taşıyıcılarla desteklenmekteydi. Bu kalınlıkta kullanılan kerpiç, yapıya aynı zamanda iyi bir izolasyon sağlamaktadır. Evlerin iç oda bölümünün duvarları genelde tek kuzu veya tek anaç üzerine örülüdür. Duvarları bağlayan ahşap hatılların arası kerpiç ile doldurulmuştur. Kerpiç duvarlar içten ve dıştan çamurla sıvanmış, beyaz kireç badana ile boyanmış olduğu görülmektedir. Kerpiç, çamur sıvayla her yıl sıvanması gereken ve ahşapla desteklenmediği durumlarda direnci çok az olan bir malzemedir(Durgun, 2006).

Malatya evlerinde birinci kat, genellikle çıkmalarla dışa taşmaktadır. Evlerin cephelerinde yer alan çıkma türleri oda boyu konsol çıkmalardır(Aytaç,2015). Konsollar döşeme kirişinin devamına oturup döşeme kirişi ile duvar arasında bir destek sabitlenmektedir. Sokağa yüksek bahçe duvarı ile kapalı olan yapı, sokak ile cumba aracılığı ile bağlanmaktadır.

Cumbada sedir yer almakta olup, üç yöne doğru açılan pencereler bulunmaktadır. Bazı örneklerde çift cumbalı evlerle de karşılaşılabilir. Bu iki cumba genellikle birbirlerine sofadan girilen balkon ile birleşmekte(Şekil 15). Bu sayede sokak ile hem kapalı hem de açık çıkma ile bağlantı kurulabilmektedir.

Şekil 15. Oda Boyu Kapalı ve Açık Çıkma(6 No'Lu Ev)

3. TOPTAŞ CAMİ VE KARAHAN CAMİ ÇEVRESİNDEKİ GELENEKSEL EVLERİN ANALİZLERİ

Bu bölüm, Battalgazi Evlerinin özgün örneklerinin bulunduğu yerleşimdeki yapıların analizini içermektedir(Şekil 16,17)(Tablo 1,2).

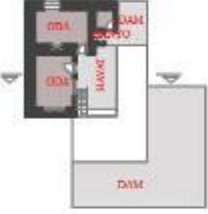
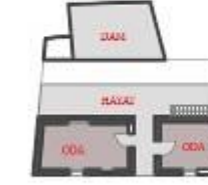
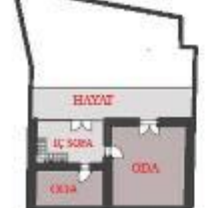
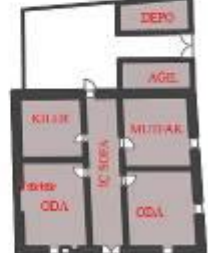

Şekil 16. Çalışma Alanı

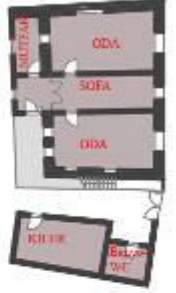
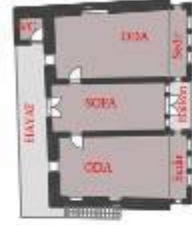
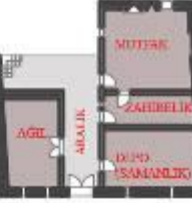
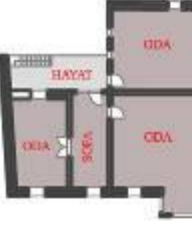
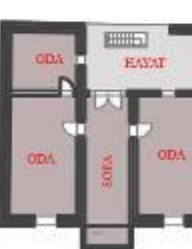

Şekil 17.Toptaş ve Karahan Cami Çevresi İncelenen Evler

Tablo1:Toptaş Cami Çevresi Geleneksel Evler

	ZEMİN KAT	ÜST KAT	YAPI ÖZELLİKLERİ
1 NO'LU EV 			*Biri Bahçe girişi diğeri ev girişi olmak üzere iki adet girişe sahiptir. *Eviyan, ev ile bahçenin kesişim noktasıdır. *Malzeme: Taş üzeri kerpiç malzeme ve sonradan eklenmiş çatı örtüsü bulunmaktadır. *Doğramalar ahşap malzeme *Kapısı dışı açılan iki adet wc ve banyo mevcut *Hayvancılık ile uğraşıyor *Kullanım durumu: Yaz aylarında kullanılmakta
2 NO'LU EV 			*Yapıya Aralık'a açılan tek giriş ile giriliyor *Zemin kat hizmet mekanları *Kış Dımı ortak kullanım mekanı *Üst kat gerektiğinde Haremlik- Selamlık olarak kullanılmakta *Yaşam Avluda *Malzeme: Taş üzeri kerpiç malzeme ve sonradan eklenmiş çatı örtüsü bulunmaktadır. *Doğramalar ahşap malzeme *Ağıl kullanılmamakta *Kullanım durumu: Hala kullanılmakta
3 NO'LU EV 			*Yapıya Aralık'tan giriliyor. *Zemin kat hizmet mekanı *Yaşam Avlu'da *Malzeme: Taş üzeri kerpiç malzeme ve sonradan eklenmiş çatı örtüsü bulunmaktadır. *Doğramalar ahşap malzeme *Ağıl kullanılmamakta *Kullanım durumu: Yaz aylarında kullanılmakta
4 NO'LU EV 			*Yapıya Bahçeden giriliyor *Bahçe kapısı demir kapı ile değiştirilmiş *Zemin kat hizmet mekanları *Eviyandan iç sofaya giriş yapılmakta *Sokak cephesinde ki balkonun odalarla arasında bulunan duvarlar sonradan eklendiği düşünülmektedir *Yaşam Avluda *Malzeme: Taş üzeri kerpiç malzeme ve sonradan eklenmiş çatı örtüsü bulunmaktadır *Ağıl bulunmakta *Kullanım durumu: Depo olarak kullanılmakta
5 NO'LU EV 			*Giriş kapısı iç sofaya açılmakta *Giriş kapısı demir kapı ile değiştirilmiş *Zemin kat hizmet mekanları *Üst kattaki sofadan sokağa Cumba çıkmakta *Yaşam ev içinde *Malzeme: Taş üzeri kerpiç malzeme ve sonradan eklenmiş çatı örtüsü bulunmaktadır *Ağıl bulunmakta *Kullanım durumu: Baba ve oğul olmak üzere iki aile tarafından ortak kullanılmakta

Tablo2: Karahan Cami Çevresi Geleneksel Evler

	ZEMİN KAT	ÜST KAT	YAPI ÖZELLİKLERİ
6 NO'LU EV 			*Yapıya Balıçe kapısından girilmekte *Üst kata hayata çıkan merdivenle çıkılmakta *İki adet cumba ve aralarında bir balkon mevcut *Balkon duvarları mavi boyalı iken sokak sağıklştırma çalışmalarında beyaza boyanmıştır *Yaşam Avluda *Malzeme: Taş üzeri kerpiç malzeme ve sonradan eklenmiş çatı örtüsü bulunmaktadır *Doğramalar ahşap malzeme *Tarım ile uğraşılmakta *Kullanım durumu: Hala kullanılmakta
7 NO'LU EV 			*Yapıya Aralık'tan girilmekte *Aralık'tan hayata merdivenle çıkılmakta *Yaşam Avluda *Üst kat odalarından mekanın kendi içinde özelleştirmek amacıyla bölücü bir duvar ile ikiye ayrılmıştır. *Malzeme: Taş üzeri kerpiç malzeme ve sonradan eklenmiş çatı örtüsü bulunmaktadır *Doğramalar ahşap malzeme *Kullanım durumu: Yaz aylarında kullanılmakta
8 NO'LU EV 			*Yapıya Aralık'tan girilmekte *Aralık'tan hayata merdivenle çıkılmakta *Yaşam Avluda *Zemin kat hizmet mekanları *Malzeme: Taş üzeri kerpiç malzeme ve sonradan eklenmiş çatı örtüsü bulunmaktadır *Doğramalar ahşap malzeme *Yol cephesinde bir adet cumba mevcut *Kullanım durumu: Yaz aylarında kullanılmakta
9 NO'LU EV 			*Yapıya biri balıçe ve biri üst kat sofasından olmak üzere iki girişten girilmekte *Eyyvan'dan hayata merdiven çıkılmakta *Yaşam Avluda *Zemin kat hizmet mekanları *Malzeme: Taş üzeri kerpiç malzeme ve sonradan eklenmiş çatı örtüsü bulunmaktadır *Topoğrafya eğimi kullanılarak birinci kata yoldan giriş alınmakta *Doğramalar ahşap malzeme *Kullanım durumu: Hala kullanılmakta
10 NO'LU EV 			*Yapıya Aralık'tan girilmekte *Eyyvan'dan hayata merdiven çıkılmakta *Yaşam Avluda *Zemin kat hizmet mekanları *Restore edilmiştir *Malzeme: Taş üzeri kerpiç malzeme ve sonradan eklenmiş çatı örtüsü bulunmaktadır *Doğramalar ahşap malzeme *Kullanım durumu: Hala kullanılmakta

4. SONUÇ

“Eski Malatya” olarak bilinen Battalgazi, eski çağlardan bu yana Orta Asya ve Orta Doğu Mezopotamya’dan gelen ticari yolların kesişmesi ve batıya geçit veren bir konumda olması sebebiyle, tarihin her döneminde stratejik bir önem taşımıştır. Doğal güzelliklerinin yanında, askeri, dini ve sivil yapılarıyla geçmişteki dönemin izlerini barındıran, kültürel mirasımızı temsil eden yerleşimlerimizden biridir. Bu yerleşimde yer alan, geleneksel evler, fiziksel çevre yanında geleneksel ev yaşantısının yansıtıldığı özgün bir dokuyu temsil eder. Özellikle tarihi yapıların yakınlarında bulunan bu evler, yapım tekniği ve plan özellikleri ile kendine özgü bir mirasa sahiptir. Bunların bir kısmı restore edilerek korunmaya çalışılsa da bu çok yeterli değildir. İlçe nüfusu, kış aylarında azalmakla beraber yaz aylarında artış göstermektedir. Halkın koruma bilincinin yeterli olmaması ve koruma müdahalelerinin yetersizliği nedeniyle bu evlerin bir bölümü bakımsızlıktan yıkılmaya başlamıştır. Koruma kararları ve yasalar çerçevesinde girişimler olmakla beraber bunlar çok yavaş işlemektedir. Oysa korunacak bu doku ile kentsel bir değer ortaya çıkarılması, aynı zamanda İlçe’nin turizme kazandırılması sağlanabilecektir.

Günümüzde artan nüfus ve şehirleşme ile yeni yerleşmelerde çoğunlukla tek tip ve mimari değeri olmayan konutlar inşa edilmektedir. Dolayısıyla, geçmişten bizlere miras kalan bu yapılar, modern çağa yenik düşüp yok olmadan önce detaylı bir şekilde incelenmelidir. Her şeyi çok hızlı tükettiğimiz bir çağda böylesi değerlerimizi korumak aynı zamanda gelecek nesillerimize olan sorumluluğumuzun da bir parçasıdır. Çünkü kaybolacak olan sadece evler değil, özümüz olacaktır.

Not: Plan ve Resimler yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, Z. (1989). Geleneksel Urfa Evlerinin Mimari Özellikleri (ss.129). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- Aytaç, İ. (2015). Geleneksel Malatya Evleri Envanteri (ss.11). Malatya: Diltemizler Reklam ve Matbaa San. Tic. Ltd.Şti
- Bingöl, B. (2011). Malatya Evleri Kapı Tokmaklarının Resimde İmge Olarak Kullanılması (ss.9). Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Durgun, Y. (2006). Geleneksel Malatya Evleri Üzerine İnceleme (ss.26). Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
- Kuban, D. (2016). Osmanlı Mimarisi (ss.486). İstanbul: YEM Yayınları
- Yayın Kurulu, (2006). TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Beykent Şubesi, Geçmişten Geleceğe Anadolu’da Malzeme ve Mimarlık (ss.169). İstanbul: Çizgi Basım Yayın Ltd. Şti
- Tuğlacı, P. (1985). Osmanlı Şehirleri (ss.227-228). İstanbul: Milliyet Yayınları
- Yürekli, H. & Yürekli, F. (2007). Türk Evi (ss.20). İstanbul: YEM Yayınları

İnternet Kaynakları

URL-1 Battalgazi Belediyesi, 18 Aralık 2015 tarihinde

<http://www.battalgazi.bel.tr/icerik.asp?icerikler=YHNMTfghftEDCXSBGTYFkjhhFRTDEUKJHTtgbnhTGHKL>

URL-2 Battalgazi Belediyesi, 18 Aralık 2015 tarihinde

<http://www.battalgazi.bel.tr/icerik.asp?icerikler=YHNMTfghftEDCXSBGTYFkjhhFRTDEBGTYYFkjhhFRTDE>

URL-3 T.C. Malatya Valiliđi, 18 Aralık 2015 tarihinde

<http://www.malatya.gov.tr/cografi-konum>